

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 82g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a textului
„expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării”
din articolul 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului
rutier nr. 131 din 7 iunie 2007
*(redobândirea dreptului de conducere a vehiculului
după expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării)*

CHIȘINĂU

13 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 iunie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării” din articolul 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului rutier nr. 131 din 7 iunie 2007, ridicată de dna avocat Ludmila Stoianov, în interesele dlui Dumitru Istrati, reclamant în dosarul nr. 3-2777/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Grigorii Cazacu de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o sentință din 29 noiembrie 2019, Judecătoria Cahul, sediul central, l-a găsit vinovat pe dl Dumitru Istrati de comiterea infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe. Instanța l-a obligat la muncă neremunerată în folosul comunității timp de 135 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

4. La 5 septembrie 2020, dl Dumitru Istrati a depus la Agenția Servicii Publice o cerere, prin care a solicitat admiterea la examenul de calificare pentru obținerea permisului de conducere. În răspunsul său din 29 septembrie 2020, Agenția Servicii Publice a respins cererea, pentru că, potrivit articolului 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului rutier, dreptul de a conduce poate fi redobândit după expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării, în acest caz, după data de 29 noiembrie 2023.

5. Împotriva răspunsului din 29 septembrie 2020, dl Dumitru Istrati a formulat o cerere prealabilă, care a fost respinsă de Agenție. Ulterior, la 12 octombrie 2021, dl Dumitru Istrati a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Servicii Publice, prin care a solicitat anularea refuzului Agenției de admitere la examenul de calificare.

6. În cadrul procesului, dna avocat Ludmila Stoianov a ridicat, în interesele dlui Dumitru Istrati, excepția de neconstituționalitate a textului „expirarea

termenului de patru ani din momentul condamnării” din articolul 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului rutier nr. 131 din 7 iunie 2007.

7. Printr-o încheiere din 11 mai 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...].”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...].”

9. Prevederile relevante ale Legii privind siguranța traficului rutier nr. 131 din 7 iunie 2007 sunt următoarele:

Articolul 21¹

Redobândirea dreptului de conducere a vehiculului

„1) Anularea dreptului de conducere a vehiculului se dispune de către instanța de judecată în următoarele cazuri:

a) titularul permisului de conducere a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă cu pedeapsă penală care prevede anularea dreptului de conducere a vehiculului;

b) titularul permisului de conducere a fost declarat inapt de către cadrele medicale abilitate să testeze medical conducătorii vehiculelor.

(2) Dreptul de conducere anulat poate fi redobândit, în condiții generale, după decăderea temeiurilor de anulare a acestuia, la prezentarea unei dovezi în acest sens, și susținerea de către solicitant, la autoritatea competentă, a examenului de calificare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule, pe categorii și subcategorii de vehicule solicitate. Suplimentar, în cazul prevăzut la alin.(1) lit. a), dreptul de conducere anulat poate fi redobândit după frecventarea programului probațiunilor antialcoolic și antidrog și **expirarea termenului de 4 ani din momentul condamnării.**

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

10. Autoarea excepției consideră că persoana căreia i s-a anulat dreptul de a conduce unități de transport în legătură cu starea de ebrietate, dar care și-a executat pedeapsa principală stabilită prin sentință, a urmat programul antialcoolic și antidrog, are pregătirea specială și capacitatea de a conduce unități de transport se află într-o poziție de egalitate cu persoana care dorește să obțină un permis de conducere în condițiile generale. Interdicția aplicată de a participa la examenul de calificare pe o perioadă de patru ani constituie o discriminare, interzisă de articolul 16 din Constituție.

11. Autoarea excepției susține că interdicția reprezintă o ingerință în dreptul persoanei de a se deplasa cu mijlocul de transport în vederea realizării necesităților personale și ale familiei sale. De asemenea, unitatea de transport servește și ca mijloc de prestare a serviciilor de transport și, prin urmare, reprezintă singura sursă de venit.

12. Autoarea mai afirmă că interdicția de patru ani de a obține permisul de conducere reprezintă o pedeapsă distinctă față de sancțiunea penală prevăzută de articolul 264¹ din Codul penal. Așadar, persoana este pedepsită dublu pentru una și aceeași faptă.

13. Prin urmare, autoarea excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 4, 16, 20, 21, 22, 28, 43, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul reclamantului într-un proces pendinte la o instanță de drept comun. Excepția este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind siguranța traficului rutier, ține de competența Curții Constituționale.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „expirarea termenului de 4 ani din momentul condamnării” din articolul 21¹ alin. (2) din Lege. Acest articol stabilește că dreptul de conducere anulat poate fi redobândit, în condițiile generale, după decăderea motivelor de anulare a acestuia, la prezentarea unei dovezi în acest sens și susținerea de către solicitant, la autoritatea competentă, a examenului de calificare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule, pe categorii și subcategorii de vehicule solicitate. În cazul în care titularul permisului de conducere a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă la o pedeapsă penală care presupune anularea dreptului de conducere a vehiculului, dreptul de conducere poate fi redobândit după frecventarea programului probațiunilor antialcoolice și antidrog **și după expirarea termenului de patru ani de la condamnare.**

18. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unor cereri de chemare în judecată privind anularea refuzului Agenției Servicii Publice de admitere la examenul de calificare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule (a se vedea §§ 5-7 *supra*). Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 21; DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 18).

21. Autoarea excepției a susținut că prevederile contestate contravin articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*], 28 [*viața intimă, familială și privată*], 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*], 46 [*dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

22. Cu referire la pretinsa încălcare a articolului 4 din Constituție, Curtea a subliniat că aceasta normă comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza tuturor legilor Republicii Moldova. Ea nu poate constitui un reper separat și nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 60 din 22 aprilie 2022, § 28).

23. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorii sesizărilor trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al

ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 6 din 10 martie 2022, § 15; DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 21).

24. Cu privire la articolul 20 din Constituție, Curtea observă că autoarea excepției nu a prezentat argumente care să demonstreze incidența acestuia în prezenta cauză. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 34 din 22 martie 2022, § 27).

25. Cu privire la incidența articolului 21 din Constituție, autoarea excepției susține că interdicția pentru o perioadă de patru ani de a obține permisul de conducere reprezintă în sine o pedeapsă distinctă de sancțiunea penală prevăzută de articolul 264¹ din Codul penal, care încalcă principiul *non bis in idem*.

26. Cu privire la interdicția de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă, în jurisprudența sa Curtea Europeană a prevăzut trei componente ale principiului *ne bis in idem*: 1) cele două seturi de proceduri trebuie să fie de natură „penală”; 2) ele trebuie să se refere la aceleași fapte; și 3) trebuie să existe o dublare a procedurilor. În cazul în care se pretinde o încălcare a principiului *ne bis in idem*, aceste componente trebuie evaluate separat (*Mihalache v. România*, 8 iulie 2019, § 49) [DCC nr. 153 din 19 octombrie 2021, § 27; DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 25].

27. Sub acest aspect, Curtea observă că articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal sancționează fapta de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore și cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. Ca rezultat al condamnării potrivit acestei norme penale, persoana poate redobândi dreptul de conducere a vehiculului doar după expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării (articolul 21¹ alin. (2) teza a II-a din Legea privind siguranța traficului rutier). Așadar, Curtea reține că interdicția contestată de autoarea excepției este o consecință a faptului condamnării persoanei potrivit articolului 264¹ alin. (1) din Codul penal și este aplicată în cadrul unui singur set de proceduri. Astfel, având în vedere cele invocate *supra*, Curtea reține că articolul 21 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

28. Cu privire la incidența articolului 22 din Constituție, autoarea excepției pune în discuție problema aplicării în timp a prevederilor contestate în coroborare cu articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal. În acest caz, Curtea constată că autoarea excepției ridică o problemă de interpretare și de aplicare a legii. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 66 din 17 mai 2022, § 24).

29. Cu privire la incidența articolului 28 din Constituție, autoarea excepției menționează că interdicția contestată afectează dreptul persoanei de a se deplasa cu mijlocul de transport în vederea satisfacerii necesităților personale și ale familiei sale. Curtea reține că articolul 28 din Constituție nu garantează deplasarea cu un anumit tip de transport (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC

nr. 143 din 15 decembrie 2020, § 23). Prin urmare, acest articol nu este incident în prezenta cauză.

30. Cu privire la incidența articolelor 43 și 46 din Constituție, autoarea excepției susține că interdicția de a redobândi dreptul de conducere a vehiculului până la expirarea termenului de patru ani îi afectează dreptul de muncă și de proprietate, sub aspectul prestării serviciilor de transport care îi generează un profit.

31. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că noțiunea de remunerație, în sensul articolului 43 din Constituție, trebuie interpretată într-un sens larg. Aceasta cuprinde, în special, toate avantajele prezente sau viitoare, cu condiția să fie acordate, chiar dacă indirect, de către angajator lucrătorului pentru munca prestată de acesta, în baza unui contract de muncă sau a unor dispoziții legale (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 63).

32. Curtea reține că persoana sancționată penal pentru fapta de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat nu poate avea o așteptare legitimă că va rămâne conducător de vehicule. Totodată, venitul preconizat de a fi obținut în calitate de conducător de vehicule nu constituie un „bun” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *J.B. și alții v. Ungaria* (dec.), 27 noiembrie 2018, §§ 98-103, §§ 130-138).

33. În consecință, pentru că nu s-a constatat existența vreunei ingerințe în drepturile fundamentale invocate de autoarea excepției, Curtea nu reține incidența articolelor 4, 16 și 54 din Constituție.

34. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „expirarea termenului de patru ani din momentul condamnării” din articolul 21¹ alin. (2) din Legea privind siguranța traficului rutier nr. 131 din 7 iunie 2007, ridicată de dna avocat Ludmila Stoianov, în interesele dlui Dumitru Istrati, reclamant în dosarul nr. 3-2777/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 13 septembrie 2022
DCC nr. 128
Dosarul nr. 82g/2022